

Warszawa, 5 marca 2021 r.

GDA-WPL.158.2021.AM.ZS

Pani

Marlena Małąg

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

ul. Nowogrodzka 1/3/5

00-513 Warszawa

Szanowna Pani Minister

działając na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców¹ w zw. art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców², zwracam się do Pani Minister z wnioskiem o wydanie objaśnienia przepisów regulujących umarzanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w całości lub części składek na ubezpieczenia społeczne w uzasadnionych przypadkach pomimo braku ich całkowitej nieściągalności, tj. art. 28 ust. 1, ust. 3a i ust. 3b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych³ oraz § 3 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności tytułu składek na ubezpieczenia społeczne⁴.

Z treści art. 28 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że należności z tytułu składek mogą być umarzane w całości lub w części przez Zakład, z uwzględnieniem ust. 2-4. Należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonych będących równocześnie płatnikami składek na te ubezpieczenia mogą być w uzasadnionych przypadkach umarzane pomimo braku ich całkowitej nieściągalności (art. 28 ust. 3a ww. ustawy). Szczegółowe zasady umarzania, o którym mowa w art. 28 ust. 3a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zostały określone w rozporządzeniu (art. 28 ust. 3b ww. ustawy). Stosownie do § 3 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia, Zakład może umorzyć należności z tytułu składek, jeżeli zobowiązany wykaże, że ze względu na stan majątkowy i sytuację rodzinną nie jest w stanie

¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 648; dalej: „ustawa o Rzeczniku”

² Dz. U. z 2018 r. poz. 646, ze zm.; dalej: „Prawo przedsiębiorców”

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 266; dalej: „ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych”

⁴ Dz. U. z 2003 r. Nr 141, poz. 1365; dalej: „rozporządzenie”

opłacić tych należności, ponieważ pociągnęłoby to zbyt ciężkie skutki dla zobowiązanego i jego rodziny, w szczególności w przypadku wystąpienia okoliczności enumeratywnie wskazanych w punktach 1 - 3.

W związku z powyższym zasadnym jest udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy określone w § 3 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia szczegółowe zasady umarzania należności, które musi spełnić zobowiązany, żeby skorzystać z przysługującego mu uprawnienia stanowią rozszerzenie aktem niższego rzędu zakresu wymogów uregulowanych w art. 28 ust. 3a i ust. 3b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych?
2. Jak należy interpretować art. 28 ust. 3a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w tym użyte w tym przepisie prawa pojęcie „w uzasadnionych przypadkach”?
3. W jaki sposób należy rozumieć określone w art. 28 ust. 3b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zwroty: „ważny interes osoby zobowiązanej” oraz „stan finansów ubezpieczeń społecznych” jako przesłanki uzasadniające umorzenie, mając także na uwadze uregulowaną tym przepisem delegację ustawową do wydania rozporządzenia o szczegółowych zasadach umarzania?
4. Przy pomocy jakich środków i narzędzi zobowiązany może wykazać jego stan majątkowy i sytuację rodzinną oraz, że ze względu na ww. okoliczności nie jest w stanie opłacić należnych składek, ponieważ pociągnęłoby to zbyt ciężkie skutki dla zobowiązanego i jego rodziny? Jak należy rozumieć użyty w § 3 ust. 1 rozporządzenia zwrot „zbyt ciężkie skutki”?

Na skutek trwającego od marca 2020 r. stanu epidemii koronawirusa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej sytuacja finansowa przedsiębiorców w wielu branżach uległa pogorszeniu, wielu spośród nich zostało zmuszonych do zawieszenia działalności gospodarczej lub jej istotnego ograniczenia – nakazami administracyjnymi. Do Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców⁵ docierają informacje, że chociaż wzrosła (w stosunku do 2019 roku) liczba wniosków o umorzenie należności z tytułu składek, z którymi przedsiębiorcy zwrócili się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zmalała liczba pozytywnych decyzji wydanych w tym zakresie.

⁵ Dalej: „Rzecznik”

W piśmie z dnia 25 lutego 2021 r. Pan Paweł Jaroszek, Członek Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych⁶, odnosząc się do kwestii „umarzania należności”, wskazał m.in., że Zakład Ubezpieczeń Społecznych może umorzyć należności z tytułu składek jedynie w przypadku zaistnienia konkretnych, wskazanych w przepisach prawa przesłanek, czyli całkowitej nieściągalności lub ważnego interesu osoby zobowiązanej. W przypadku drugiej ze wskazanych przesłanek, Zakład może umarzać należności na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonym, którzy są jednocześnie płatnikami tych składek, o ile zobowiązany spełni warunki umorzenia określone w § 3 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia. Podstawę podjęcia decyzji w przedmiocie umorzenia stanowi całokształt sprawy i jej dokładna, wyczerpująca analiza, poprzedzona postępowaniem dowodowym przeprowadzonym na podstawie dokumentacji dostarczonej przez stronę oraz zgromadzonej przez Zakład z urzędu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zauważył, że nie jest uprawniony do rozszerzania warunków umorzenia określonych przez ustawodawcę, jednak interpretacja przepisów oraz ocena okoliczności faktycznych danej sytuacji zależą od uznaniowości Zakładu. Jak wskazał Pan Paweł Jaroszek, cyt.: *Ograniczenie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej lub spadek dochodów związane z sytuacją pandemiczną nie stanowią same w sobie przesłanki umorzenia należności z tytułu składek. Wystąpienie zdarzenia losowego lub klęski żywiołowej, w tym np. epidemii, nie jest automatycznie podstawą umorzenia należności. ZUS może umorzyć należności ze względu na tę przesłankę, jeżeli przedsiębiorca na skutek nadzwyczajnego zdarzenia poniósł szkodę, pomiędzy poniesioną szkodą a nadzwyczajnym zdarzeniem istnieje bezpośredni związek, a poniesiona szkoda i konieczność spłaty zadłużenia może pozbawić zobowiązanego możliwości dalszego prowadzenia działalności.*

W ocenie Rzecznika, jeżeli w ślad za Zakładem uznamy, że istniejący stan epidemii jest nadzwyczajnym zdarzeniem losowym, to każdy przedsiębiorca, który wystąpi we wniosku o umorzenie należności z tytułu składek i wykaże dostępnymi mu środkami dowodowymi lub Zakład ustali z urzędu, że sporne należności powstały na skutek trwającej od marca 2020 r. klęski pandemii oraz, że to nadzwyczajne zdarzenie ma wpływ na możliwość płacenia należności z tytułu składek, to Zakład Ubezpieczeń Społecznych winien przychylić się do takiego wniosku i rozpatrzyć go pozytywnie. W sytuacji, gdy ustawodawca przewidział

⁶ Nr pisma: 992200/421/81/2021-PSN – pismo w załączeniu.

możliwość zastosowania umorzenia należności „w uzasadnionych przypadkach”, to za taki przypadek (okoliczność) szczególnie należy uznać trwający stan klęski epidemii.

Przedsiębiorca może być obowiązany do określonego zachowania tylko na podstawie przepisów prawa (art. 8 zd. 2 Prawa przedsiębiorców). Z kolei, organ kieruje się w swoich działaniach zasadą zaufania do przedsiębiorcy, zakładając, że działa on zgodnie z prawem, uczciwie oraz z poszanowaniem dobrych obyczajów (art. 10 ust. 1 Prawa przedsiębiorców).

Zauważone wątpliwości i dyskusyjne stosowanie ww. przepisów prawa przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, stanowią – zdaniem Rzecznika – istotne przeszkody dla przedsiębiorców, którzy i tak ze względu na trwającą pandemię znaleźli się w bardzo trudnych sytuacjach, prowadząc działalność gospodarczą. W związku z powyższym, niniejszy wniosek o wydanie objaśnień art. 28 ust. 1, ust. 3a i ust. 3b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz § 3 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia uznaję za zasadny.

Zup. Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców
Dyrektor Generalny

Dr n. pr. Marek Woch

Do wiadomości w ślad za pismem z 25 lutego 2021 r.

Znak: 992200/421/81/2021-PSN

Pan

Paweł Jaroszek – Członek Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

ul. Szamocka 3, 5

01-748 Warszawa

Warszawa, 25 lutego 2021 r.

Członek Zarządu
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
992200/421/81/2021-PSN

Pan
Adam ABRAMOWICZ
Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców
ul. Wilcza 46
00-679 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na Pana pisma w sprawie wykazywania w formularzu RSP-C miesięcznego przychodu wynikającego z zawartej umowy cywilnoprawnej ze stawką godzinową (znak pisma: POZ-WPL.1388.2020.KK.DL) oraz w sprawie zalecenia dyrektorom oddziałów ZUS przychylnego podejścia do wniosków mikro, małych i średnich przedsiębiorców o umorzenie należności z tytułu składek w sytuacji, gdy w związku z nałożonymi ograniczeniami w wykonywaniu działalności gospodarczej przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji materialnej (znak pisma: GDA.158.2021.AM), przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Pomoc ZUS dla przedsiębiorców

Zakład Ubezpieczeń Społecznych dostrzegał sytuację w jakiej znaleźli się przedsiębiorcy na skutek epidemii COVID-19 i już 16 marca 2020 r., a więc jeszcze przed wejściem w życie regulacji ujętych w Tarczy antykryzysowej [1], wdrożył rozwiązania dedykowane przedsiębiorcom, którzy na skutek opóźnienia lub braku realizacji dostaw, zatorów płatniczych, absencji pracowników lub działań podejmowanych w celu zagwarantowania bezpieczeństwa obywateli w związku z koronawirusem doświadczyli problemów z regulowaniem składek bieżących lub realizacją ulg, tj. zawartych z ZUS umów o odroczenie terminu płatności lub rozłożenie zadłużenia na raty.

Rozwiązania te polegały na udzieleniu na wiosek przedsiębiorcy ulg w postaci:

- odroczenia terminu płatności o 3 miesiące należności z tytułu składek za okres od lutego do kwietnia 2020 r.

- zawieszenia na 3 miesiące realizacji umowy zawartej z ZUS, w której termin płatności rat bądź składek wyznaczono na okres od marca do maja 2020 r., i tym samym wydłużenia o 3 miesiące terminu realizacji zawartej umowy.

W celu zapewnienia szybkiej i skutecznej pomocy przedsiębiorcom zainteresowanym powyższymi ulgami przyjęliśmy uproszczony tryb postępowania przy rozpatrywaniu wniosków oraz opracowaliśmy wzory wniosków i formularzy. Następnie, po uzyskaniu stanowiska Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zgodnie z którym wymienione powyżej ulgi nie stanowią pomocy publicznej (ze względu na niespełnienie przesłanki selektywności), opracowaliśmy jeden uproszczony wzór wniosku i zwolniliśmy płatników z konieczności składania dokumentów z zakresu pomocy publicznej. Ustalenie, że udzielane ulgi nie są pomocą publiczną było istotne dla szybkości postępowania, ponieważ zwalniało ZUS z obowiązku analizy składanych wniosków pod kątem pomocy publicznej. Co do zasady, przedsiębiorca ubiegający się o pomoc z ZUS jest zobowiązany do przedstawienia dokumentów z zakresu pomocy publicznej, a Zakład do przeprowadzenia analizy, czy wnioskowana ulga będzie pomocą publiczną i czy będzie możliwe jej udzielenie zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa [2]. W związku z tym, że możliwość skorzystania z tych dodatkowych ulg udzielanych przez Zakład mieli wszyscy przedsiębiorcy, których sytuacja finansowa pogorszyła się w wyniku wystąpienia epidemii COVID-19, nie było konieczne zachowanie rygorów związanych pomocą publiczną. Możliwe było stosowanie ww. ulg niejako „od ręki”. Nie zachodziła też obawa przekroczenia pułapu pomocy de minimis [3], w ramach której co do zasady udzielane są ulgi w ZUS.

Wdrożone przez Zakład rozwiązania nie wykluczały możliwości wnioskowania przez przedsiębiorców o udzielenie ulg w opłacaniu należności z tytułu składek na dotychczasowych zasadach, np. w odniesieniu do zadłużenia za 2019 r. Ponadto, w wytycznych skierowanych do oddziałów ZUS zaleciliśmy, aby wnioski o ulgę składane w związku z epidemią koronawirusa były rozpatrywane w pierwszej kolejności.

Szeroki zakres pomocy dla przedsiębiorców ze strony Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przewiduje Tarcza antykryzysowa i jej kolejne wersje. Pomoc udzielana przez Zakład w oparciu o przepisy Tarczy antykryzysowej to:

- zwolnienie z obowiązku opłacania składek, w tym:
 - zwolnienie z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych za marzec, kwiecień i maj 2020 r. dla osób prowadzących działalność, firm zgłaszających do ubezpieczeń społecznych mniej niż 50 osób, spółdzielni socjalnych i duchownych (Tarcze 1.0 - 4.0),
 - zwolnienie z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych za lipiec, sierpień i wrzesień 2020 r. dla płatników z określonych branż (Tarcza 5.0),
 - zwolnienia z obowiązku opłacania składek za lipiec - wrzesień 2020 r. dla płatników z kolejnych branż (Tarcza 6.0),

- zwolnienie z obowiązku opłacania składek za listopad 2020 r. dla płatników z określonych branż (Tarcza 6.0),
- zwolnienie z naliczania składek dla osób wykonujących umowę cywilnoprawną (Tarcza 6.0),
- zwolnienie z obowiązku opłacania składek za styczeń 2021 r. albo za grudzień 2020 r. i styczeń 2021 r. dla płatników z określonych branż (Tarcza 7.0)
- odstąpienie od pobierania odsetek za zwłokę od należności z tytułu składek za okres od stycznia 2020 r. (Tarcza 1.0),
- odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty należności z tytułu składek należnych od stycznia 2020 r. bez naliczania opłaty prolongacyjnej (Tarcza 1.0.)
- świadczenie postojowe dla osób prowadzących działalność gospodarczą (+ kontynuacja), świadczenie postojowe dla osób wykonujących umowę cywilnoprawną (+ kontynuacja), świadczenie postojowe branżowe (+ kontynuacja), dodatkowe świadczenie postojowe branżowe (+ kontynuacja), jednorazowe dodatkowe świadczenie postojowe dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, jednorazowe dodatkowe świadczenie postojowe dla osób wykonujących umowy cywilnoprawne, ponowne świadczenie postojowe – jednokrotne lub maksymalnie dwukrotne (Tarcze 1.0 - 7.0).

Również przy wdrażaniu pomocy dla przedsiębiorców na podstawie Tarczy antykrzysowej zastosowaliśmy takie rozwiązania jak: uproszczenie procedur, opracowanie czytelnych, łatwych do wypełnienia formularzy dla klientów oraz dostosowanie narzędzi informatycznych (aplikacji) do obsługi wniosków składanych przez naszych klientów. W zakresie ulg udzielanych na podstawie art. 15zb Tarczy antykrzysowej, tj. odroczenia terminu płatności lub rozłożenia na raty należności z tytułu składek bez naliczania opłaty prolongacyjnej przyjęliśmy rozwiązanie, zgodnie z którym ulgi te nie stanowią pomocy publicznej jeśli udzielane są na okres do 12 miesięcy – w przypadku odroczenia terminu płatności i na okres do 24 miesięcy – w przypadku układu ratalnego. Pozwoliło to na znaczne uproszczenie procesu przyznawania ulg.

Dla zapewnienia sprawnej i kompetentnej obsługi wniosków, których zwiększony wpływ odnotowujemy po opublikowaniu każdej kolejnej wersji Tarczy antykrzysowej, na bieżąco kierujemy do oddziałów ZUS komunikaty dotyczące zasad realizacji poszczególnych zadań wynikających z aktów prawa (zarówno krajowego jak i wspólnotowego) regulujących kwestie udzielania pomocy kryzysowej. Wprowadziliśmy również nowe – przyjazne dla naszych klientów rozwiązania, tj. wyłącznie elektroniczną formę składania wniosków za pośrednictwem portalu PUE ZUS, co przyspiesza obsługę wniosków oraz eliminuje błędy, które zdarzały się podczas przesyłania wniosków drogą tradycyjną oraz tzw. e-wizyty, dzięki którym możliwe jest uzyskanie informacji w wideo-rozmowie z ekspertem ZUS.

O skali wsparcia udzielonego przez Zakład na podstawie Tarczy antykrzysowej świadczą następujące kwoty (w tys. zł) - według stanu na 31 grudnia 2020 r.*:

▪ zwolnienie z obowiązku opłacania składek	-	13 168 458,93
▪ wnioski o ulgę bez opłaty prolongacyjnej	-	10 065 398,67
▪ wnioski o odstąpienie od pobierania odsetek za zwłokę	-	11 156,20

* Po pomniejszeniu o kwoty dokonanych zwrotów świadczeń, ale przed pomniejszeniem o kwoty spłat nienależnie pobranych świadczeń

Świadczenie postojowe – umowy cywilnoprawne

Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizuje swoje zadania na podstawie i w granicach obowiązującego prawa. Pomoc polegająca na ustaleniu prawa i wypłacie świadczeń postojowych jest udzielana na podstawie przepisów Tarczy antykryzysowej.

Zakład ma obowiązek rozpatrywać wszystkie wnioski i sprawy bez zbędnej zwłoki, stąd też przygotowane wnioski (RSP-C, RSP-CZ i RSP-CD6) o świadczenia postojowe dotyczące zleceniobiorców i wykonawców [4] wymagają wskazania podstawowych danych i informacji niezbędnych do ustalenia prawa i wysokości przysługującego świadczenia. Jedną z informacji, jaka musi zostać podana we wniosku jest miesięczny przychód, który wynika z zawartej umowy cywilnoprawnej [5], gdyż na tej podstawie jest ustalana wysokość przysługującego zleceniobiorcy i wykonawcy świadczenia.

Świadczenie postojowe przysługuje w wysokości 80% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2020 r. (tj. 2 080 zł), z zastrzeżeniem, że gdy suma przychodów z umów cywilnoprawnych w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskana w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku, wynosi mniej niż 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia z 2020 r. (tj. nie przekracza 1 299,99 zł), to świadczenie postojowe przysługuje w wysokości sumy wynagrodzeń z tytułu wykonywania tych umów [6].

Świadczenie postojowe jest pomocą skierowaną do zleceniobiorców i wykonawców, dla których umowy cywilnoprawne są jedynym źródłem utrzymania, co potwierdza brak innego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Jednakże pomoc ta musi być adekwatna do osiągniętych i utraconych przychodów w wyniku ograniczeń związanych z COVID-19. Stąd też ważne jest ustalenie miesięcznego przychodu (wynagrodzenia), który wynikał z tytułu zawartej umowy, gdyż w razie gdy nie nastąpiła wypłata wynagrodzenia (przychód nie powstał) w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku (tj. we wniosku zostało wykazane „0”), to na podstawie miesięcznego przychodu (wynagrodzenia) wynikającego z umowy ustalana jest kwota świadczenia do wypłaty. Oznacza to, że gdy w umowie określone zostało wynagrodzenie w stawce godzinowej, Zakład oczekuje wykazania przychodu (wynagrodzenia) jaki byłby osiągnięty, gdyby umowa była wykonywana przez cały miesiąc, co oznacza konieczność przeliczenia stawki godzinowej na wynagrodzenie miesięczne. Przyjęliśmy więc, że przy stawce godzinowej należy wykazać przychód, jaki zostałby osiągnięty, gdyby został przepracowany cały miesiąc, poprzez pomnożenie stawki godzinowej przez liczbę godzin pracy dziennie i przez liczbę dni pracy w miesiącu.

Z uwagi na to, że ustawodawca wskazał jedynie ogólną zasadę ustalania wysokości świadczenia postojowego, która obowiązuje osoby wykonujące umowy cywilnoprawne (tj. także zleceniobiorców), bez względu na zasady ich wynagradzania, ciężar nadania temu wymogowi praktycznej treści (sformułowania ogólnych wytycznych) spoczywał na Zakładzie. W innym przypadku oznaczałoby to nierówne traktowanie zleceniobiorców (w zależności od ustalonych w umowie zasad wynagradzania), a w konsekwencji, w razie braku przychodu z tytułu wykonywania umowy w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku, brak możliwości ustalenia wysokości świadczenia przy stawce godzinowej.

Zapewniam, że zadania związane z udzielaniem przedsiębiorcom i osobom wykonującym umowy cywilnoprawne pomocy w postaci świadczenia postojowego są realizowane przez pracowników ZUS, obok innych zadań, z pełnym zaangażowaniem. Wpływające wnioski zawierające oświadczenia składane pod odpowiedzialnością karną, są rozpatrywane indywidualnie i z dołożeniem należytej staranności, pomimo wprowadzanych kolejno zmian w obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa.

Świadczenie postojowe jest pomocą przeznaczoną dla przedsiębiorców oraz osób wykonujących umowy cywilnoprawne, które mają problemy ze względu na ograniczenia i przestoje związane z COVID-19. Są to świadczenia wypłacane ze środków publicznych i obowiązkiem ZUS jest dołożenie wszelkiej staranności przy ich wydatkowaniu. Dlatego w przypadku wątpliwości co do spełnienia warunków do przyznania i wypłaty świadczenia ZUS ma prawo weryfikować, czy zostały spełnione warunki uzasadniające prawo do otrzymania świadczenia, a w razie stwierdzenia, że świadczenie zostało wypłacone nienależnie wydać decyzję zobowiązującą do zwrotu najpóźniej w terminie 5 lat od dnia, w którym nienależnie świadczenie zostało wypłacone [7]. Jeżeli wykazane we wniosku dane są zgodne z dostępnymi danymi (np. z urzędu skarbowego czy dokumentacji prowadzonej przez zleceniodawcę lub zamawiającego), a wskazany przychód po przeliczeniu stawki godzinowej na wynagrodzenie miesięczne nie będzie odbiegał od przychodu osiąganego w innych miesiącach wykonywania umowy, to ZUS nie będzie miał podstaw do kwestionowania wykazanych we wniosku informacji dotyczących danego zleceniodawcy.

Według danych na 22 lutego 2021 r. pozytywnie rozpatrzyliśmy w przypadku przedsiębiorców i osób wykonujących umowy cywilnoprawne łącznie ponad 2,9 mln wniosków o świadczenie postojowe (pierwszorazowych, o kontynuację oraz o jednorazowe dodatkowe świadczenie postojowe) na łączną kwotę ponad 5,6 mld zł.

Umarzanie należności

W zakresie możliwości umarzania należności z tytułu składek, wyjaśniam, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych może umorzyć należności z tytułu składek jedynie w przypadku zaistnienia konkretnych, wskazanych w przepisach prawa przesłanek. Są nimi całkowita nieściągalność [8] lub ważny interes osoby zobowiązanej [9].

W przypadku drugiej ze wskazanych wyżej przesłanek, Zakład może umarzać należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonym, którzy są jednocześnie płatnikami tych składek. Zobowiązany, który ubiega się o umorzenie powinien wykazać, że ze względu na stan majątkowy i sytuację rodzinną nie jest w stanie opłacać tych należności, ponieważ pociągałoby to zbyt ciężkie skutki dla niego i jego rodziny w szczególności:

- gdy opłacenie należności z tytułu składek pozbawiłoby zobowiązanego i jego rodzinę możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych,

- w przypadku poniesienia strat materialnych w wyniku klęski żywiołowej lub innego nadzwyczajnego zdarzenia powodujących, że opłacenie należności z tytułu składek mogłoby pozbawić zobowiązanego możliwości dalszego prowadzenia działalności,
- w przypadku przewlekłej choroby zobowiązanego lub konieczności sprawowania opieki nad przewlekle chorym członkiem rodziny pozbawiającej zobowiązanego możliwości uzyskiwania dochodu umożliwiającego opłacenie należności [10].

Umorzenie należności jest instytucją o wyjątkowym charakterze. Oznacza definitywną rezygnację z dochodzenia należności objętych decyzją i może nastąpić wyłącznie po spełnieniu ustawowych przesłanek umorzenia. Zakład nie jest przy tym uprawniony do rozszerzania warunków umorzenia określonych przez ustawodawcę.

Każdy wniosek o umorzenie należności z tytułu składek rozpatrujemy indywidualnie, w oparciu o obiektywne kryteria określone we wskazanych wyżej przepisach oraz szczegółową analizę dowodów przedstawionych przez stronę. Zakład jest zobowiązany do podejmowania wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego. Podstawę podjęcia decyzji w przedmiocie umorzenia stanowi całokształt sprawy i jej dokładna, wyczerpująca analiza. Jest to gwarancją realizacji zasady wszechstronnej oceny okoliczności rozpatrywanej sprawy na podstawie analizy całego zgromadzonego materiału dowodowego, co wynika z art. 77 i 80 Kodeksu postępowania administracyjnego [11]. Postępowanie dowodowe przeprowadzane jest na podstawie dokumentacji dostarczonej przez stronę oraz zgromadzonej przez Zakład z urzędu. Podejmując rozstrzygnięcie w zakresie umorzenia nie ograniczamy się wyłącznie do ustalenia sytuacji materialnej dłużnika. Bierzemy również pod uwagę możliwość udzielenia zobowiązanemu ulgi w spłacie w postaci układu ratalnego, zawartego na dogodnych dla obu stron warunkach.

Ograniczenie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej lub spadek dochodów związane z sytuacją pandemiczną nie stanowią same w sobie przesłanki umorzenia należności z tytułu składek. Wystąpienie zdarzenia losowego lub klęski żywiołowej w tym np. epidemii, nie jest automatycznie podstawą umorzenia należności. ZUS może umorzyć należności ze względu na tę przesłankę, jeżeli przedsiębiorca na skutek nadzwyczajnego zdarzenia poniósł szkodę, pomiędzy poniesioną szkodą a nadzwyczajnym zdarzeniem istnieje bezpośredni związek, a poniesiona szkoda i konieczność spłaty zadłużenia może pozbawić zobowiązanego możliwości dalszego prowadzenia działalności.

Zapewniam Pana, że mamy świadomość, jak ważna jest dla przedsiębiorców w obecnej sytuacji możliwość otrzymania ulg i pomocy umożliwiających im dalsze funkcjonowanie. Realizujemy wszystkie przewidziane przez ustawodawcę rozwiązania dla przedsiębiorców zawarte w kolejnych odsłonach Tarczy antykryzysowej. Dokładamy wszelkich starań, aby zapewnić sprawną obsługę spraw i składanych przez klientów wniosków. Jeżeli sytuacja płatnika i jego rodziny nie spełnia formalno-prawnych przesłanek umożliwiających umorzenie należności, a także nie jest możliwe jednorazowe uregulowanie zobowiązań z tytułu składek, możemy rozłożyć spłatę należności na raty.

Dla przedsiębiorców zainteresowanych pomocą z Tarczy antykryzysowej, zamieściliśmy na www.zus.pl informacje o dostępnych w ZUS rozwiązaniach. Na naszej stronie internetowej przedsiębiorcy znajdą też publikacje dotyczące ulg i umorzeń udzielanych przez Zakład w oparciu

o przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak również wykaz placówek ZUS, w których dostępni są doradcy ds. ulg i umorzeń oraz numery telefonów, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje lub umówić się na spotkanie z doradcą – również w ramach e-wizyty. Doradcy udzielają klientom Zakładu szczegółowych informacji na temat postępowania związanego z umarzeniem i rozkładaniem na raty należności z tytułu nieopłaconych składek oraz zapewniają pomoc w zgromadzeniu i przygotowaniu dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku, poprzez wskazanie zakresu wymaganej dokumentacji oraz wydanie i objaśnienie aktualnych druków i formularzy.

z wyjątkami szczegółowe,

Członek Zarządu
Paweł Jaroszek

PODSTAWY PRAWNE:

- [1] ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842 z późn. zm.)
- [2] ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 798)
- [3] rozporządzenie Komisji UE nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24 grudnia 2013 r.)
- [4] art. 15zq ust. 1 pkt 2 oraz art. 15zs ust. 3 ustawy powołanej w przypisie [1]
- [5] umowy cywilnoprawne, tj. umowy agencyjne, umowy zlecenia, inne umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia oraz umowy o dzieło
- [6] art. 15zr ust. 1 i 2 ustawy powołanej w przypisie [1]
- [7] art. 15zx ust. 4 ustawy powołanej w przypisie [1]
- [8] art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.)
- [9] art. 28 ust. 3a ustawy powołanej w przypisie [8]
- [10] rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad umarzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne (Dz. U. z 2003 r., Nr 141, poz. 1365)
- [11] ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 z późn. zm.)